

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Криворізький державний педагогічний університет

Факультет іноземних мов

**Кафедра німецької мови і літератури з методикою
викладання**

ЗВІТНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ФІЛОЛОГІЇ І
МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ
НІМЕЦЬКОЇ МОВИ**

Збірник тез

18 травня 2018 р.

КРИВИЙ РІГ 2018

методический электронный журнал «Концепт». – 2015. – Т. 38. – С. 91–95. – Режим доступа: <http://e-koncept.ru/2015/45126.htm>.

4. Леонова В. В. Применение ТРИЗ на уроках иностранного языка [Электронный ресурс] / В. В. Леонова. – Режим доступа: <https://open-lesson.net/1484/>. Заголовок з екрану.

5. Система ТРИЗ как метод развития творческого мышления [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.ya-roditel.ru/professionals/pedagogika/sistema-triz-kak-metod-razvitiya-tvorcheskogo-myshleniya/>. Заголовок з екрану.

6. Скидїба Т. В. Технологія ТРВЗ (технологія рішення винахідницьких задач). [Електронний ресурс] / Т. В. Скидїба. – Режим доступу: <http://klasnaocinka.com.ua/uk/article/tekhnologiya-trvzteoriya-rishennya-vinakhidnitskik.html>. Заголовок з екрану.

Мельничук Г. М.

кандидат філологічних наук, доцент
кафедри німецької мови і літератури
з методикою викладання

Криворізького державного педагогічного університету

РОЗВИТОК ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ-ГЕРМАНІСТІВ ЗА НМК „DU 4“

Проблема презентації граматичного матеріалу і навчання граматики студентів-германістів, майбутніх учителів і викладачів іноземної мови в контексті компетентісно орієнтованого навчання привертає сьогодні увагу як викладачів-практиків, так і розробників сучасних підручників німецької мови.

Метою «DU 4», четвертої частини серії навчально-методичних комплексів (НМК) «DU», призначеного для українських студентів-германістів 4 курсу факультетів іноземних мов, є формування й удосконалення у майбутніх учителів і викладачів німецької мови професійно орієнтованої міжкультурної комунікативної компетенції для спілкування в загальнокультурних, академічних і професійних ситуаціях на рівнях С1.1-С1.2 та розвиток освітньої автономії студентів як

необхідної умови ефективності навчання і їхньої готовності навчатися упродовж усього життя. Концепція підручника базується на «Типовій програмі з практики усного та писемного мовлення на педагогічних факультетах університетів і у педагогічних інститутах (німецька мова)» [3].

Кінцева мета навчання німецької мови як іноземної студентів ступеня вищої освіти «бакалавр» – досягнення рівня С1.1-С1.2. Ця мета передбачає також поглиблення й удосконалення лінгвістичної компетенції та її компонентів (фонетичної, лексичної, граматичної компетенції) на базі міждисциплінарних зв'язків з філологічними дисциплінами. Отже важливим компонентом лінгвістичної компетенції є граматична компетенція (ГК), яка у «Загальноєвропейських Рекомендаціях з мовної освіти» визначається як «знання і здатність користуватися граматичними ресурсами мови», а за більш повною й розгорнутою дефініцією ГК, запропонованою Н. Скляренко, - «здатність людини до коректного граматичного оформлення своїх усних і писемних висловлювань та розуміння граматичного оформлення мовлення інших, яка базується на складній і динамічній взаємодії відповідних навичок і знань та граматичної усвідомленості» [2, с.15].

Метою навчання німецької мови як іноземної студентів-бакалаврів 4 курсу за НМК «DU 4» є подальший розвиток і вдосконалення ГК, зміст якої включає знання граматичних форм і структур, визначених «Типовою програмою з практики усного та писемного мовлення ... (німецька мова)», здатність і вміння розуміти, добирати й уживати ці форми і структури відповідно до мети, ситуації спілкування та мовної норми. Основу для цього створюють мовна й граматична усвідомленість. Граматика іноземної мови повинна вивчатися у практичному контексті з метою оволодіння чотирма видами мовленнєвої діяльності: аудіювання, говоріння, читання, писемного мовлення [1].

Після завершення курсу з практики усного та писемного мовлення за НМК «DU 4» студенти-бакалаври мають демонструвати високий рівень сформованості граматичної компетенції : вибирати з інвентарю засвоєних мовних знань формулювання, за допомогою яких вони можуть чітко, вільно та спонтанно висловлювати думки; добирати й адекватно використовувати синонімічні граматичні форми і структури; на основі ґрунтового володіння широким спектром граматичних

засобів вільно і чітко формулювати думки; виявляти і виправляти помилки; свідомо реєструвати й розпізнавати граматичні структури в усному і писемному мовленні, знати особливості та закономірності їхнього утворення і функціонування; гнучко, вільно і коректно вживати граматичні структури німецької мови в усній та писемній комунікації; розпізнавати та розуміти граматичні явища у процесі аудіювання та читання, навіть, якщо вони не відповідають нормі; демонструвати продуктивне та рецептивне володіння функціонально-семантичними полями німецької мови, засобами їх реалізації і вживати їх упевнено, гнучко; розуміти й усвідомлювати системний характер німецької мови; самостійно систематизувати засвоєні граматичні знання; здійснювати зіставний аналіз граматичних явищ у німецькій та українській мовах; володіти граматичною метамовою на продуктивному і рецептивному рівнях.

Як відомо, НМК є основним засобом навчання іноземної мови, а отже і формування ГК. У який же спосіб представлено граматичний матеріал у НМК для українських студентів-германістів «DU 4»? Як правило, комунікативні підручники, призначені для комплексного навчання іноземної мови, включають граматичний матеріал або до відповідного циклу у формі поурочного коментаря, або до граматичного додатку [1].

Підручник „DU 4“ структурований таким чином, що кожна глава (кожний тематичний цикл) включає призначений для формування ГК розділ «*Der Ernst des Lebens*», який містить 10–14 комплексних завдань та вправ з відповідної граматичної теми. Організація і презентація граматичного матеріалу відбуваються на основі індуктивного методу, функціонального підходу і теорії функціонально-семантичного поля (ФСП), що дозволяє раціонально й ефективно організувати презентацію граматичного матеріалу та роботу з ним.

Застосування полевой методики сприяє більш глибокому розумінню й усвідомленню студентами особливостей та закономірностей взаємодії мовних одиниць різних рівнів, їх системних і функціональних зв'язків. Особливо доцільно використовувати метод ФСП як спосіб узагальнення системних мовних знань, систематизації лексики та інтегративного опрацювання лексико-граматичного матеріалу. Отже полевий підхід до вивчення граматичних явищ є концептуальним елементом НМК «DU 4», де граматичний матеріал

організований у ФСП (Temporalfeld, Kausalfeld, Konsekutivfeld, Finalfeld, Konditionalfeld, Konzessivfeld, Modalfeld, Feld des Attributs, Feld der Aufforderung (objektive Modalität), Aktiv-Passiv-Feld, Feld des Vergleichs, Feld der Negation).

Слід зазначити, що робота над граматичним матеріалом за підручником «DU 4» передбачає самостійне повторення і систематизацію граматичних явищ і структур (напр., самостійно виводити й формулювати правила, унаочнювати правила і граматичні структури у формі малюнків, схем тощо, добирати й складати приклади до правил, самостійно розробляти граматичний матеріал для опрацювання тощо), а також професійно орієнтовані завдання (самостійно розробляти граматичні вправи; виконувати, порівнювати й оцінювати завдання, підготовлені іншими студентами; прогнозувати можливі помилки та знаходити способи їх запобігання тощо).

Завдання та вправи граматичного блоку «*Der Ernst des Lebens*», переважно у текстовій формі, пов'язані з тематичним циклом і розроблені на його лексичному матеріалі. Текстоцентричний принцип організації та презентації граматичного матеріалу автори підручника вважають методично доцільним і раціональним, оскільки він є ефективним для навчання розуміння граматичних структур і функцій. Текст розглядається як «вихідний пункт для створення тренувального граматичного матеріалу» [5, с.428], саме текст, а не окремі речення, може ілюструвати граматичні пояснення «і взагалі функціонувати як фундаментальний пояснювальний принцип граматики» [4, с.20]. Саме в тексті мовні (граматичні) феномени пояснюються в контексті їхніх форм і функцій; речення і структури розглядаються не ізольовано, а як частини текстів.

Література

1. Бориско Н. Ф. Концепция учебно-методического комплекса для практической языковой подготовки учителей немецкого языка (на материале интенсивного обучения): Монография / Н. Ф. Бориско. – Киев : Изд. центр КДЛУ, 1999. – 268 с.
2. Скляренко Н. К. Методика формування іншомовної граматичної компетенції в учнів загальноосвітніх навчальних закладів / Н. К. Скляренко // Іноземні мови. – 2011. – № 1. – С. 15–25.

3. Borisko N. Curriculum für den sprachpraktischen Deutschunterricht an pädagogischen Fakultäten der Universitäten und pädagogischen Hochschulen / N. Borisko, W. Gutnik, M. Klimentijewa u.a. – Kiew : Lenwit, 2004. – 256 S.

4. Helbig G. Einige Bemerkungen zur Idee und zur Realisierung einer Textgrammatik / G. Helbig // Thurmair M. / Willkop E.-M. (Hrsg.): Am Anfang war der Text. 10 Jahre «Textgrammatik der Deutschen Sprache». – München : Iudicium, 2003. – S. 19–32.

5. Thurmair M. Grammatik verstehen lernen – mithilfe von Textsorten / M. Thurmair // Köpcke K.-M., Ziegler A. (eds.) Grammatik – Lehren, Lernen, Verstehen : Zugänge zur Grammatik des Gegenwartsdeutschen. Reihe Germanistische Linguistik, 293. – Berlin: de Gruyter, 2011. – S. 411–431.

Мельничук І. В.

старший викладач

кафедри німецької мови і літератури

з методикою викладання

Криворізького державного педагогічного університету

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ УЧНІВ НА СЕРЕДНЬОМУ ЕТАПІ НАВЧАННЯ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

Тестування є ефективним засобом організації контролю, який є невід'ємною складовою частиною системи навчання іноземних мов. Тестовий контроль або тестування як термін означає у вузькому смислі використання і проведення тесту, і в широкому – сукупність етапів планування, складання і випробування тестів, обробки та інтерпретації результатів проведення тесту [2].

У навчанні іноземних мов застосовується лінгводидактичне тестування. Основними показниками якості лінгводидактичного тесту є валідність, надійність, диференційна здатність, практичність та економічність. Вони дозволяють використовувати тестування не лише для реалізації оцінної функції контролю, але і як засіб навчання. В першу чергу мова йде про нестандартизовані тести та окремі